Instytut Pamięci Narodowej - Rzeszów

https://rzeszow.ipn.gov.pl/pl8/aktualnosci/59035,Ogolnopolska-konferencja-naukowa-Stulecie-odrodzonego-Panstwa-Polskiego-na-mapie.html
26.04.2024, 09:28

Ogólnopolska konferencja naukowa „Stulecie odrodzonego Państwa Polskiego na mapie Europy i Świata. Polska myśl geopolityczna w XX wieku” – Rzeszów, 17–19 października 2018

mapie Europy i świata
Polska myśl geopolityczna
w XX wieku

Stulecie odrodzonego
Państwa Polskiego na
mapie Europy i świata
Polska myśl geopolityczna
w XX wieku
Rzeszów, 17-19 października 2018 r.

mapie Europy i świata
Polska myśl geopolityczna
w XX wieku

Stulecie odrodzonego
Państwa Polskiego na
mapie Europy i świata
Polska myśl geopolityczna
w XX wieku
Rzeszów, 17-19 października 2018 r.

Stulecie odrodzonego
Państwa Polskiego na
mapie Europy i świata
Polska myśl geopolityczna
w XX wieku
Rzeszów, 17-19 października 2018 r.

Stulecie odrodzonego
Państwa Polskiego na
mapie Europy i świata
Polska myśl geopolityczna
w XX wieku
Rzeszów, 17-19 października 2018 r.

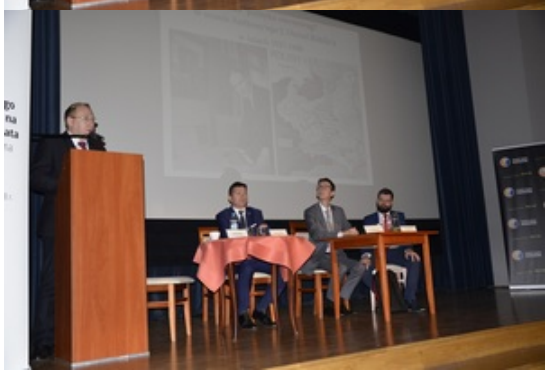

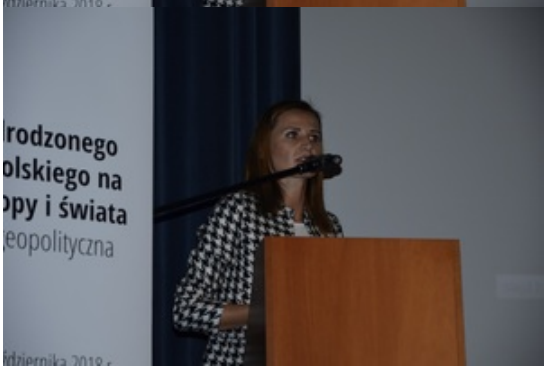

W daniach 17–19 października 2018 r. Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Rzeszowie zaprasza na ogólnopolską konferencją naukową „Stulecie odrodzonego Państwa Polskiego na mapie Europy i Świata. Polska myśl geopolityczna w XX wieku”.

Związki geografii i polityki zaczęto badać naukowo od połowy XIX w., co miało związek z upowszechniającą się rewolucją przemysłową, powstawaniem państw narodowych oraz dynamicznym rozwojem nauk przyrodniczych i społecznych. Od tego czasu geopolityka, poszukująca związków między przestrzenią geograficzną a wydarzeniami i procesami politycznymi, stała się ważnym elementem kształtowania się świadomości narodowej, a

także istotnym narzędziem pomocnym w określaniu interesów i celów polityki zagranicznej dla państw. Mimo iż początki geopolityki sięgają XIX w., to jako metoda badań i sposób myślenia o polityce międzynarodowej odzyskała ona swoją popularność dopiero w latach siedemdziesiątych XX w. Po zakończeniu zimnej wojny przeżywa swój renesans, zwłaszcza w państwach o statusie mocarstwowym, bądź pretendujących do tego miana. Od kilku lat staje się coraz bardziej popularna także w Polsce.

Początek nowoczesnego myślenia geopolitycznego w historii Polski datuje się na drugą połowę XIX w. Impuls do tworzenia rodzimej myśli geopolitycznej dały spory intelektualne, dotyczące przyczyny rozbiorów Polski w XVIII w. oraz geograficznego charakteru ziem polskich, w tym granic państwa, określenia polskiego obszaru narodowego, wytyczania postulowanych granic, a także oceny geopolitycznego położenia Polski w minionych okresach historycznych. W tych sporach prym wiedli przede wszystkim geografowie i historycy. W okresie II Rzeczpospolitej przedstawiciele polskiej myśli geopolitycznej zajmowali się ocenami geopolitycznego położenia Polski, tak bieżącego, jak i ocenami geohistorycznymi. Rozpatrywali strategiczne znaczenie polskich granic, analizowali ewentualne zagrożenia ze strony Prus Wschodnich, podejmowali problem dostępu Polski do Morza Bałtyckiego, formułowali nawet założenia polskiej polityki mocarstwowej i polityki kolonialnej. W dużej mierze polska myśl geopolityczna skoncentrowana była na uzasadnieniach kształtu terytorialnego Polski oraz dezawuowaniu tez nazistowskiej propagandy odmawiającej państwu polskiemu prawa do istnienia. Polska myśl geopolityczna okresu II RP silnie zaangażowana była także w promowanie koncepcji geopolitycznej Międzymorza oraz polityki prometejskiej. Szeroko podejmowano problem zagrożenia ze strony Rosji sowieckiej, a potem ZSRS. W okresie II wojny światowej powstawało szereg prac związanych z analizą systemu międzynarodowego, polityki wielkich mocarstw, a także koncepcje geopolityczne, związane z porządkiem powojennym. Po wojnie, geopolityka stała się w Polsce Ludowej „wyklętą” dziedziną wiedzy, a jej oficjalne uprawianie było zabronione. Rozwijała się jednak w kraju pod postacią historii i geografii cywilizacji, a także w środowiskach politycznej emigracji. Dopiero pod koniec lat osiemdziesiątych XX w. w Polsce, w drugim obiegu zaczęły się pojawiać publikacje odwołujące się wprost do dziedzictwa krajowej i zachodniej geopolityki. Przemiany polityczno-ustrojowe, jakie dokonały się w Polsce po 1989 r. miały wpływ na kierunek rozwoju polskiej myśli geopolitycznej. W pierwszym rzędzie odnosiły się do kształtowania samoidentyfikacji państwa polskiego. W okresie III Rzeczpospolitej geopolityka zaczęła się rozwijać na kanwie ważnych strategicznie wydarzeń międzynarodowych, takich jak przystąpienie Polski do NATO (1999), czy Unii Europejskiej (2004).

Setna rocznica odzyskania niepodległości przez Polskę stanowi znakomitą okazję do próby podsumowania dorobku polskiej myśli geopolitycznej, jej wpływu na historyczny jak i współczesny kształt państwa polskiego, jego politykę zagraniczną, znaczenie w ramach bloków oraz sojuszów polityczno-militarnych. Taki cel stawiają sobie organizatorzy konferencji.

Mając na uwadze niezwykłą różnorodność i bogactwo polskiej myśli geopolitycznej oraz

dorobek jej twórców, uznaliśmy za zasadne zorganizowanie konferencji w oparciu o następujące tematy przewodnie:

- Geneza i rozwój polskiej myśli geopolitycznej do 1918 r.

Początki polskiej geopolityki w drugiej połowie XIX w. mają swoje źródło w sporze dotyczącym przyczyn upadku I Rzeczpospolitej i genezy rozbiorów (powstanie szkoły krakowskiej i szkoły warszawskiej). W tym okresie badania prekursorów polskiej geopolityki, do których należy zaliczyć przede wszystkim Oskara Żebrowskiego, Wacława Nałkowskiego, Wincentego Pola, Eugeniusza Romera, obejmowały takie zagadnienia jak określenie polskiego obszaru narodowego, wytyczenie postulowanych granic przyszłego państwa oraz ocenę geopolitycznego położenia Polski w minionych okresach historycznych.

- Polska myśl geopolityczna w latach 1918–1945

W tym panelu tematycznym mieszczą się zagadnienia dotyczące kształtowania się polskiej myśli geopolitycznej w II Rzeczpospolitej i w polskich środowiskach na uchodźstwie. W tym okresie polską myśl geopolityczną zdominowały przede wszystkim koncepcje tworzone w polskim ruchu narodowym oraz w obozie piłsudczykowskim (koncepcja „Międzymorza” i prometeizm).

- Nurty polskiej myśli geopolitycznej w PRL i na emigracji w latach 1945–1989

Po zakończeniu II wojny światowej, w Polsce, w drugiej połowie lat czterdziestych powstawały prace o charakterze geopolitycznym poruszające przede wszystkim problematykę wschodnich i zachodnich granic nowego państwa. Wielu badaczy, przede wszystkim geografów i historyków, z których część przed wojną poruszała tematykę geopolityczną po 1945 r. włączyło się aktywnie w propagandę państwową argumentując, że granice zachodnie ustalone na konferencjach w Jałcie i Poczdamie są granicami optymalnymi dla Polski. Jednak bardzo szybko myśl geopolityczna została uznana za dziedzinę „burżuazyjną” i „imperialistyczną”, leżącą u podstaw rozwoju ideologii nazistowskiej w Niemczech. Osobny problem badawczy stanowi natomiast polska myśl geopolityczna poza PRL, tworzona na emigracji. Do tworzonych tam koncepcji i doktryn zaczęła nawiązywać począwszy od 1980 r. także polska opozycja antykomunistyczna.

- Wpływ wydarzeń 1989 r. na polską myśl geopolityczną

Przemiany polityczno-ustrojowe, które dokonały się w Polsce w 1989 r. miały wpływ na kierunki rozwoju myśli geopolitycznej. Koncentrowała się ona przede wszystkim na zagadnieniach dotyczących kształtowania się samoidentyfikacji regionalnej, miejsca Polski i jej roli w blokach polityczno – militarnych w Europie i na świecie. Ważną rolę w tworzeniu nowych koncepcji odgrywało odwoływanie się do dorobku polskiej myśli

geopolitycznej z czasów II RP i emigracji.

- Sylwetki prekursorów i kontynuatorów polskiej myśli geopolitycznej oraz ich wkład w tworzenie polskiej państwowości

Panel ten poświęcony będzie przedstawieniu sylwetek twórców polskiej myśli geopolitycznej oraz znaczeniu ich dorobku dla formowania się polskiej państwowości.

Konferencja odbędzie się 17–18 października (środa, czwartek) w Wojewódzkim Domu Kultury w Rzeszowie, ul. Okrzei 7, a 19 października (piątek) w Hotelu Grein, ul. Rejtana 1.

Organizatorem konferencji jest Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Rzeszowie. Partnerem wydarzenia Wojewódzki Dom Kultury w Rzeszowie.

Patronat medialny: TVP 3 Rzeszów, Tygodnik Lisickiego „Do Rzeczy" oraz Polskie Radio Rzeszów.

Program konferencji znajdą Państwo w załączniku:

Fot. Katarzyna Gajda-Bator (IPN Rzeszów)

PLIKI DO POBRANIA

Program konferencji. (pdf, 524.88 KB) 01.10.2018 18:00